

TTM Henriksson Heidi(TEM)

21.02.2020
JULKINENKorjattu Suomen kanta liittyen muistioon
paremmasta sääntelystä

Viite

Asia

Kilpailukykyneuvosto 27.-28.2.2020 Bryssel

Kilpailukykyneuvosto kokoontuu 27.-28.2.2020 Brysselissä. Kokouksessa Suomea edustaa elinkeinoministeri Mika Lintilä. Neuvosto kokoontuu sisämarkkinat- ja teollisuus sekä tutkimus – kokoonpanoissa.

Ministerit käyvät politiikkakeskustelun **vihreän kehityksen ohjelman ja teollisuuspolitiikan yhteydestä**. Teollisuuden osalta vihreän kehityksen ohjelma asettaa yritysten toiminnan uudistamiselle kunnianhimoisia tavoitteita. Vaativin kaikkia sektoreita koskeva tavoite on siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen Euroopassa vuoteen 2050 mennessä. Toimien keskiössä tulee olla digitalisaation ja kiertotalouden luomat mahdollisuudet. Suomi pitää tärkeänä tiedonannon kasvustrategiaa korostavaa ja horisontaalista tulokulmaa, joka koskettaa laajasti kansalaisia ja yrityksiä sekä talouden ja yhteiskunnan eri sektoreita.

Toinen politiikkakeskustelu koskee sisämarkkinoita. Komissio julkaisi raportin **sisämarkkinoiden toiminnasta** 17.12.2019 vuotuisen eurooppalaisen ohjausjaksoon kuuluvan kasvuselvityksen yhteydessä. Raportissa on tarkasteltu eri sektoreilla sisämarkkinoiden suorituskyvyn vaikutuksia yrityksiin, kuluttajiin ja kansalaisiin eri sektoreilla ja arvioitu, vastaako sisämarkkinoiden nykytila yritysten ja kuluttajien tarpeita. Suomi pitää tärkeänä, että sisämarkkinoita tarkastellaan kokonaisvaltaisesti useamman sektorin näkökulmasta.

Ministerit hyväksyvät **päätelmät paremmasta sääntelystä**. Suomi on tyytyväinen, että parempi sääntely on keskeisellä sijalla uuden komission työohjelmassa. Keskeisiä aihealueita ovat vaikutusten arviointi, lainsäädännön arviointi (sääntelyntarkistus), sääntelyn tehokkuus, pk-yritykset, REFIT-foorumin jatko ja jälkiarviointi. Suomi voi hyväksyä neuvoston päätelmät.

Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin (EIT) osalta pyritään osittaiseen yleisnäkemykseen EIT:n strategisesta innovaatio-ohjelmasta.

Horisontti Eurooppa –puiteohjelman kansainvälisestä yhteistyöstä käydään neuvostossa keskustelu. Kansainvälinen yhteistyö on tärkeää, jotta voidaan vahvistaa tietoa ja osaamista, hyödyntää tutkimusyhteistyön mahdollisuuksia ja varmistaa maailmanlaajuiset markkinat. Suomi tukee periaatetta, että puiteohjelma olisi jatkossakin avoin kaikkien maiden tutkijoille ja tutkimusryhmille. Erityisen tärkeää on yhteistyö tieteen ja teknologian johtavien maiden sekä nopeasti kehittyvien maiden kanssa.

Asialista:**TORSTAI 27. HELMIKUUTA 2020 (klo 9.30)**

Esityslistan hyväksyminen

(mahd.) A-kohtien hyväksyminen

- a) Muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo
- b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

SISÄMARKKINAT JA TEOLLISUUS**Muut kuin lainsäädäntöasiat**

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma – siirtyminen ilmastoneutraaliuteen ja kiertotalouteen s.4

Komissio esittelee

Periaatekeskustelu

Päätelmät paremmasta sääntelystä "Kilpailukyvyyn sekä kestävän ja osallistavan kasvun varmistaminen" s.8

Hyväksyminen

Eurooppalainen ohjausjakso – Sisämarkkinoiden toimivuusraportti s. 11

Periaatekeskustelu

Muut asiat

- a) Komission työohjelma 2020 (Sisämarkkinoita ja teollisuutta koskevat näkökohdat) s.16
Komissio esittelee
- b) Tšekin yritysten sisämarkkinoiden esteitä koskevan tutkimuksen tulokset ja kansainvälisen konferenssin "EU:n sisämarkkinat pk-yritysten näkökulmasta" päätelmät (Praha, 16. tammikuuta 2020)
Tšekin valtuuskunnan tiedotusasia

PERJANTAI 28. HELMIKUUTA 2020 (klo 10.00)**TUTKIMUS****Lainsäädäntökäsittelyt**

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Liite Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin (EIT) strategiseen innovaatio-ohjelmaan s. 18

Osittainen yleisnäkemys

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Strateginen lähestymistapa kansainväliseen yhteistyöhön tutkimuksessa ja innovoinnissa s. 22

Periaatekeskustelu

Muut asiat

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2020-00076

IYR Heikkilä Maija(TEM)

18.02.2020

Asia

European Green Deal: siirtymä ilmastoneutraaliin ja kiertotalouteen perustuvaan EU:n teollisuuteen

Kokous

27.02.2020 - 28.02.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kilpailukykyneuvostossa 27.-28.2.2020 käsitellään Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa (European Green Deal) ilmastoneutraalin ja kiertotalouteen perustuvan EU:n teollisuuden näkökulmasta. Vihreän kehityksen ohjelmasta on laadittu e-kirje tammikuussa 2020.

EU:n komissio antoi tiedonannon vihreän kehityksen ohjelmasta 11.12.2019. (COM(2019) 640 final). Vihreän kehityksen ohjelma on yksi komission pj. von der Leyenin merkittävimmistä aloitekokonaisuuksista. Vihreän kehityksen ohjelma on keskeinen osa komission vastausta globaalin kestävä kehityksen toimintaohjelman Agenda2030:n toteuttamiseksi. Tiedonanto on sisällöltään kuvaileva ohjelma, joka ei vielä sisällä tulevien aloitteiden yksityiskohtia, mutta käy läpi komission työn painopisteitä ja suunniteltuja aloitteita sekä niiden aikataulua. Suomen kannat yksittäisiin aloitteisiin muodostetaan siinä vaiheessa, kun komissio on antanut niistä esityksensä.

Komissio julkaisee teollisuusstrategian ja kiertotalouden toimenpidesuunnitelman maaliskuussa 2020.

Suomen kanta

Suomi pitää myönteisenä komission kokonaisvaltaista tapaa tarkastella EU:n keskeisiä kestävyysshaasteita ja koota niihin liittyvät toimenpiteet yhteen tiedonantoon. Suomi kannattaa komission vihreän kehityksen ohjelmassa esittämää ja Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2019 hyväksymää tavoitetta siirtymisestä ilmastoneutraaliin talouteen Euroopassa vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteena on yhteiskunta, jonka nykyaikainen, resurssitehokas ja kilpailukykyinen talous toimii päästöttömästi vuoteen 2050 mennessä ja jossa huomioidaan luonnonvarojen kestävyys. Suomi pitää tärkeänä tiedonannon kasvustrategiaa korostavaa ja horisontaalista tulokulmaa, joka koskettaa laajasti kansalaisia ja yrityksiä sekä talouden ja yhteiskunnan eri sektoreita. Suomi näkee tarpeellisenä, että EU:lle luodaan kasvustrategia, jonka tavoitteena on rakentaa maailman kilpailukykyisin, sosiaalisesti ehein vähähiilinen talous. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden on poikkileikkava ilmastotyötä. (E61/2019vp)

Jotta vihreän kehityksen ohjelma parantaisi Euroopan teollisuuden kilpailukykyä ja varmistaisi tasapuolisen toimintaympäristön, tarvitaan integroitua lähestymistapaa ja toisiaan tukevia toimenpiteitä useilla politiikka-alueilla. Poliitiikan johdonmukaisuutta tulisi lisätä etenkin teollisuus- ja kauppapolitiikan, ilmasto- ja ympäristöpolitiikan, koulutus-, innovaatio- ja tutkimustoiminnan sekä datatalouden ja digitalisaation edistämisen välillä ottaen erityisesti huomioon EU:n sisämarkkinoiden yhtenäisyyden ja sujuvan toiminnan. (E61/2019vp) Johdonmukaisuuden vaatimus koskee myös kestävästä rahoituksesta edistävää sääntelyä, jonka rooli ohjelmassa on keskeinen. Samalla tulee huolehtia yritysten välisestä kilpailusta eikä oikeudenmukaisen siirtymän rahasto saa muodostua piilotueksi niille valtioille ja yrityksille, jotka eivät ole pitäneet huolta ympäristökilpailukyvyystään.

Suomi painottaa, että siirtymä ilmastoneutraaliin talouteen luo myös merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia ja korostaa entisestään myös pitkäjänteisen julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin perustuvan tutkimus- ja innovaatiopolitiikan merkitystä. Suomi pitää hyvänä, että EU:n uusi teollisuuspolitiikkastrategia pohjautuu ilmastoneutraalille kiertotaloudelle ja edistää jo alkanutta tuotanto- ja kulutustapojen murrosta kohti kestäviä toimintakäytäntöjä. Energiaintensiivisten alojen saattaminen hiilivapaiksi sekä edelläkävijämarkkinoiden vauhdittaminen ilmastoneutraaleille ja kiertotalouden mukaisille tuotteille on tärkeää. (E61/2019vp)

Suomi korostaa digitaalisaatiota ja uusia teknologioita sekä kiertotalouden poikkileikkaavaa roolia ilmastotavoitteiden keskeisenä mahdollistajana. Suomi kannattaa kunnianhimoisen kiertotalouden toimitasuunnitelman laatimista ja muistuttaa EU:n biotalousstrategian toimeenpanon roolista. Suomi näkee, että kestävä eurooppalaisen biotalouden olisi oltava yksi keskeinen osatekijä vihreän kehityksen ohjelman toteuttamisessa. Komission painotukset kestävästä tuotepolitiikkaan sekä paljon resursseja käyttäviin aloihin ovat kannatettavia, samoin muovistrategian toimeenpanon jatkotoimet. Jätteiden kustannustehokasta hyödyntämistä tulee tukea markkinoita avaamalla ja kilpailua lisäämällä. Suomi pitää tärkeänä, että varmistetaan turvallinen, kestävä ja kiertotalouden periaatteiden mukainen arvoketju kaikkien akkujen osalta. Koska julkisilla hankinnoilla on suuri merkitys, tulee niiden mahdollistavaa roolia edelleen hyödyntää. (E61/2019vp)

Pääasiallinen sisältö

Teollisuuden osalta vihreän kehityksen ohjelma asettaa yritysten toiminnan uudistamiselle kunnianhimoisia tavoitteita, joita vahvistetaan erilaisin teollisuuden liiketoimintaan vaikuttavien laein. Komissio tunnistaa ja tunnustaa hyvin muutoksen hinnan teollisuudelle, ja siksi tiedonannossa on monia muutosta tukevia toimenpiteitä.

Komissio tunnistaa energiaintensiivisen teollisuuden tärkeyden Euroopalle ja ymmärtää, että teollisuuden modernisointi edellyttää yritysten vahvaa sitoutumista muutokseen. Teollisuuden transformaatiota tukevin keinoina komissio tuo esiin useita erilaisia rahoitusmahdollisuuksia, jotka kohdistuvat tutkimukseen ja innovaatioihin mutta myös suuriin pilottikohteisiin, esimerkiksi teräksen tuotantoa koskien. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto vähähiilisyyteen siirtymisestä pahiten kärsiville alueille on yksi keino, jotta muutosta saadaan vauhditettua.

Komission tavoitteena on, että ilmastoneutraali kiertotalous luo vahvan perustan maaliskuussa 2020 julkaistavalle EU:n teollisuuspolitiikkastrategialle. Strategialla

edistetään teollisuuden murrosta kohti vihreää ja digitalisaatioon perustuvaa sekä työpaikkoja luovaa kestävästä taloudesta, jossa on edelläkävijämarkkinat ilmastoneutraaleille ja kiertotalouden mukaisille tuotteille. Komissio aikoo myös ehdottaa toimia, joilla tuetaan teräksenvalmistuksen muuttamista hiilettömäksi vuoteen 2030 mennessä.

Kiertotalouden toimintasuunnitelma julkaistaan maaliskuussa 2020 samaan aikaan teollisuuspolitiikkastrategian kanssa. Strategia sisältää elinkaareltaan kestäviä tuotteita koskevan aloitteen ja sen toimenpiteet keskitetään paljon resursseja käyttäville aloille kuten tekstiili-, rakennus-, elektroniikka- ja muovialoille. Komissio aikoo vahvistaa muovistrategian toimeenpanoa ja panostaa toimenpiteisiin, joilla puututaan tarkoituksellisesti lisättyihin mikromuoveihin ja tahattomiin muovipäästöihin. Kaikkien EU:n markkinoilla olevien pakkausten tulisi olla uudelleenkäytettäviä tai kierrätettäviä vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi komissio aikoo laatia sääntelykehityksen biopohjaisille tuotteille.

Yhtenä tavoitteena on löytää keinoja, joilla kannustetaan yrityksiä tarjoamaan uudelleenkäytettäviä, kestäviä ja korjattavia tuotteita sekä luoda kuluttajille paremmat mahdollisuudet valita sellaisia. Komissio korostaa luotettavan, vertailukelpoisen ja todennettavissa olevan tiedon ja digitalisaation keskeisiä rooleja. Komissio aikoo arvioida korjauttamisoikeuden tarvetta sekä tarvetta rajoittaa laitteiden suunniteltua vanhenemista. Myös uudet liiketoimintamallit, vihreät julkiset hankinnat ja kierrätysraaka-aineiden markkinoiden ja jätteiden kierrätyksen edistäminen mainitaan osana kiertotaloutta.

Komissio aikoo esittää lainsäädäntöä akkuja koskevan strategisen toimintasuunnitelman ja kiertotalouden tukemiseksi lokakuussa 2020. Tavoitteena on varmistaa turvallinen, kestävä ja kiertotalouden mukainen arvoketju kaikkien akkujen osalta. Komissio aikoo harkita palautusjärjestelmien tukemista tarpeettomiksi käyneille elektronisille laitteille. Komissio aikoo ehdottaa EU:n mallia jätteen erilliskeräystä varten ja laatii ehdotuksia jätelainsäädännön uudistamiseksi. Lisäksi komissio tulee tarkistamaan jätteiden siirtoa koskevia sääntöjä, jotta jätteitä ei enää vietäisi EU:n ulkopuolelle.

Teollisuus toimii globaalisti, minkä komissio ottaa tiedoksiannossaan huomioon. EU:n sisäisten ja jäsenmaiden omien toimenpiteiden lisäksi komissio aikoo arvioida kansainväliseen toimintaympäristöön liittyviä toimenpiteitä. Esimerkiksi hiilivuotoriskin varalta komissio harkitsee erilaisten mekanismien käyttöönottoa koskevia ehdotuksia.

Useat komission aloitteet luovat teollisuudelle merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia.

Puheenjohtajan tausta-asiakirjan kysymykset neuvostokeskustelun pohjaksi

Puheenjohtajamaa Kroatia on laatinut keskustelun pohjaksi taustapaperin kysymyksineen. Puheenjohtaja kysyy, kuinka EU:n ja kansallisen politiikan tulisi tukea teollisuuden osallistumista ilmastoneutraaliuden tavoitteen saavuttamiseksi 2050 mennessä ja ovatko erityiset politiikkakeinot tarpeen teollisuuden avainsektoreille, jotta ilmastoneutraalius ja muut vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet saavutetaan? Kysymyksenä on myös, vastaavatko energiantensiivisen teollisuuden korkean tason työryhmän suositukset tähän tarpeeseen ja mitä keinoja EU-tasolla tulisi ottaa käyttöön hiilivuodon riskin vähentämiseksi. Lisäksi puheenjohtaja kysyy, miten digitalisaatio voi helpottaa ja edistää siirtymää kiertotalouteen.

Kansallinen valmistelu

EU-8 kilpailukykyjaosto 13.2.2020

Suomen kannat ovat poimintoja seuraavista E-kirjeistä:

E 61/2019 vp (30.1.2020), EU komission tiedonanto vihreän kehityksen ohjelmasta (Green deal)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maija Heikkilä TEM, maija.heikkila@tem.fi, puh 029 504 7003

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2020-00056

TTM

Mähönen Erno(TEM)

18.02.2020

Asia

Neuvoston päätelmät paremmasta sääntelystä "Kilpailukyvyyn, kestävyiden ja inklusiivisen kasvun varmistaminen"

Kokous

Kilpailukykyneuvosto 27.02.2020 - 28.02.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvoston päätelmät on tarkoitus hyväksyä kilpailukykyneuvostossa 27.-28.2.2020. Perusmuistio on laadittu vielä keskeneräisen päätelmäluonnoksen (versio 5765/20, 14.2.2020) pohjalta. Päätelmillä neuvosto pyrkii vaikuttamaan uuden komission alkavaan paremman sääntelyn työhön.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä puheenjohtajan esityksen neuvoston päätelmiksi. Suomi voi myös hyväksyä muutoksia, jos ne ovat yksimielisyyden edellytyksenä.

EU-sääntelyn on oltava tarkoituksenmukaista ja laadukasta. Samalla kun luodaan uutta sääntelyä, tarkastellaan kriittisesti vanhaa sääntelyä ja tarvittaessa yksinkertaistetaan sitä. Tarpeetonta hallinnollista taakkaa vältetään.

Yhteiskunnan, kansalaisten ja yritysten kannalta on tärkeää, että sääntely on toimivaa eri sektoreilla EU:ssa. EU:n sisämarkkinoiden ja kilpailukyvyyn perusta on hyvin toimivassa sääntely-ympäristössä. Suomi katsoo, että EU:ssa on jatkettava työtä paremman sääntelyn edistämiseksi myös von der Leyenin komission kaudella (2019-2024). Tavoitteena tulee olla mahdollistava, innovaatioita edistävä ja aikaa kestävä sääntely-ympäristö.¹ (E 20/2017 vp)

Sääntelyn parantaminen on jatkuva prosessi, jonka tavoitteena on varmistaa, että EU-säädökset ovat selkeitä, tehokkaita, vaikuttavia ja täytäntöönpanokelpoisia. EU-sääntelyn vaikutuksia, tarpeellisuutta ja toimivuutta tulee arvioida kaikissa lainsäädäntöprosessin vaiheissa säädöksen valmisteluvaiheista sen jälkiarviointiin. Toimiva sääntely edellyttää toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen kunnioittamista sekä huolellista säädöstason valintaa.² (E 20/2017 vp)

¹ VNEUS2019-00452

² VNEUS2019-00452

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajamaa Kroatian laatima päätelmäluonnos on laaja, ja käsittää hyvin lukuisia paremman sääntelyn asioita. Keskeisimmät aihealueet ovat vaikutusten arviointi, lainsäädännön arviointi (sääntelyntarkistus), sääntelyn tehokkuus, pk-yritykset, REFIT-foorumin jatko ja jälkiarviointi. Monilta osin päätelmät pohjaavat Suomen puheenjohtajuuskaudella tehtyyn työhön (horisontaalinen lähestymistapa parempaan sääntelyyn, kestävä ja inklusiivinen kasvu ja tehokas sääntely-ympäristö). Suomen pj-kaudella edistettiin myös keskustelua innovaatioperiaatteesta.

Vaikutusten arvioinnin osalta merkittävimmät päätelmäkohdat korostavat perusoikeuksien ja tasa-arvon toteutumista, suhteellisuus- ja läheisyysperiaatetta, sekä pk-yritysten tarpeita. Päätelmät painottavat vaikutusarvioiden merkitystä EU-prosessissa, sekä kustannusten että hyötyjen arvioinnin näkökulmasta. Erillisinä periaatteina korostetaan *pienet ensin* -, *digital-by-default*- ja *innovaatioperiaatetta*. Päätelmät pyytävät komissiota laatimaan vaikutusarvioinnin aina kun ehdotuksella on merkittäviä taloudellisia, sosiaalisia tai ympäristövaikutuksia. Tämän soveltamisessa komissiolta edellytetään läpinäkyvyyttä ja selkeämpää viestintää. Komissiota vaaditaan myös parantamaan ilmastovaikutusten arviointia, arvioiden määrällisyyttä ja laatua, sekä osuvuutta varsinaisen ehdotuksen sisältöön. Lisäksi komissiota kehoitetaan harkitsemaan mahdollisuutta, että se arvioisi myös Neuvostossa tai Parlamentissa tehtyjä merkittäviä muutoksia. Julkisten konsultaatioiden selkeyttä ja neutraaliutta halutaan myös vahvistaa, kuten myös niistä annettua palautetta. Myös Neuvoston vaikutusarviopilotin oikea-aikaista evaluaatiota korostetaan.

Lainsäädännön arvioinnin osalta päätelmät toivottavat tervetulleeksi komission sitoumuksen vahvistaa Sääntelyntarkastuslautakuntaa ja korostaa sen roolia. Päätelmissä vaaditaan komissiota antamaan Sääntelyntarkastuslautakunnalle mandaatti antaa lausuntoja myös komission päätöksistä olla tekemättä vaikutusarviota.

Sääntelyn tehokkuuden osalta päätelmät keskittyvät sääntelytaakan keventämiseen ja sääntelyn sujuvoittamiseen, erityisesti komission One-in, One-out -aloitteeseen, jonka tarkempi sisältö ei vielä ole tiedossa. Päätelmissä korostetaan, ettei periaatteen tule kuitenkaan laskea ekologisia tai sosiaalisia standardeja, eikä sitä tule soveltaa mekaanisesti. Päätelmät korostavat uuden instrumentin yhteyttä laadulliseen lähestymistapaan ja läheiseen vuoropuheluun sidosryhmien kanssa. Lisäksi alleviivataan yksinkertaistamisen ja taakan vähentämistoimien jatkokehittämistä yhteistyössä jäsenmaiden kanssa. Kohdassa 11 kehoitetaan komissiota varmistamaan, että periaate kattaa hallinnollisen taakan ja aineelliset noudattamiskustannukset. Tältä osin sisällöstä keskustellaan Coreper I -kokouksessa 19.2.2020.

Päätelmät korostavat pk-yritysten keskeistä roolia EU:ssa ja niiden tarpeiden huomioimista, ml. pienet ensin -periaate. Pk-yritysten aktiivinen osallistuminen komission järjestämiin julkisiin konsultaatioihin halutaan varmistaa. Päätelmät pyytävät komissiolta pienyritystestien soveltamista aina kuin mahdollista.

REFIT-foorumin jatkos osalta päätelmissä toivotetaan tervetulleeksi foorumin uudelleenbrändäys ”Fit for Future” -foorumiksi ja sen mandaatin laajennus, edellyttäen kuitenkin komissiolta foorumin näkyvyyden vahvistamista. Foorumin jäsenten valinnan läpinäkyvyyttä ja osaamisalueiden sekä maantieteellisen jakauman laajuutta kannustetaan vahvistamaan. Päätelmissä painotetaan kuitenkin, ettei jäsenmaiden edustusta voida korvata paikallistason edustuksella. Lisäksi korostetaan, että foorumin jatkos tulisi keskittyä konkreettisiin sujuvoittamaloitteisiin uudistamalla EU-sääntelyä.

Jälkiarvioinnin osalta päätelmäluonnoksessa viitataan vuoden 2018 päätelmiin, joissa komissiota vaadittiin varmistamaan *Arvioi ensin* -periaatteen parempi implementointi ja asettamaan minimilaatukriteerit jälkiarvioille, sekä antamaan Sääntelytarkastuslautakunnalle mandaatti tarkastaa myös jälkiarvioita. Päätelmät korostavat jälkiarvioinnin tärkeyttä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Kilpailukykyjaosto (EU-8) 13.2.2020

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komissio aikoo antaa keväällä paremman sääntelyn tiedonannon, jossa se käsittelee tarkemmin muun muassa uutta *One-in, One-out* -instrumenttia, jonka tehtävänä on korvata EU-sääntelystä koituva yrityksiin kohdistuva hallinnollisen taakan kasvu sujuvoittamalla sääntelyä vastaavalla politiikka-alalla. Komissio tulee tiedonannossaan todennäköisesti myös tarkentamaan aikomustaan uudistaa REFIT-foorumi uudeksi "*Fit for Future*"-foorumiksi.

Asiakirjat

Conclusions on Better Regulation "ensuring competitiveness and sustainable, inclusive growth" (Non-legislative activity)
No. 5765/20

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erityisasiantuntija Erno Mähönen, työ- ja elinkeinoministeriö
erno.mahonen@tem.fi
029 5047066

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2020-00062

TTM Timonen Hannele(TEM)

11.02.2020

Asia

Eurooppalainen ohjausjakso - Sisämarkkinoiden toimivuusraportti 2019

Kokous

Kilpailukykyneuvosto 27.02.2020 - 28.02.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kilpailukykyneuvostossa 27.-28.2.2020 käydään periaatekeskustelu komission raportista sisämarkkinoiden toimivuudesta puheenjohtajan laatiman tausta-asiakirjan pohjalta. Komissio julkaisi raportin 17.12.2019 vuotuisen eurooppalaisen ohjausjaksoon kuuluvan vuotuisen kestävä kasvun strategian 2020 liiteasiakirjana.

Vaikka ohjausjaksossa on nyt otettu raportin myötä enemmän huomioon sisämarkkinakysymykset, ei komissio ole indikoinut antavansa näistä jäsenmaakohtaisia suosituksia. Neuvoston kilpailukyky- ja kasvu –työryhmässä 24.1.2020 komissio korosti raportin olevan pilottiprojekti, jossa on tarkasteltu kilpailukyvyn nykytilan vaikutuksia yrityksiin ja kansalaisiin laajasti eri sektoreilla. Raporttiin ei ole tulossa seuranta mutta tarkoituksena on hankkia raportissa käsitellyistä aloista lisää tietoja ja julkaista tulokset ensi vuonna.

Komissio on esitellyt raportin myös neuvoston kilpailukyvyn ja kasvun korkean tason työryhmässä 14.2.2020.

Eurooppalainen ohjausjakso on aina vuoden lopulla käynnistyvä prosessi, jolla Euroopan unioni koordinoi ja valvoo talouspolitiikkaa. Euroopan komissio ja neuvosto arvioivat jäsenvaltioiden finanssi- ja rakennepolitiikkaa, antavat suosituksia ja valvovat niiden toimeenpanoa. Eurooppalaisen ohjausjakson rakenneuudistuksissa keskitytään kasvun ja työllisyyden edistämiseen.

Suomen kanta

Suomi pitää myönteisenä, että komissio tarkastelee sisämarkkinoiden toimivuusraportissaan kokonaisvaltaisesti sisämarkkinoiden toimintaa useamman sektorin näkökulmasta. Poliitiikan johdonmukaisuutta tulisi lisätä etenkin teollisuus- ja kauppapolitiikan, ilmasto- ja ympäristöpolitiikan, innovaatio- ja tutkimustoiminnan sekä datatalouden ja digitalisaation edistämisen välillä ottaen erityisesti huomioon EU:n sisämarkkinoiden yhtenäisyyden ja sujuvan toiminnan (E 63/2019 vp).

Suomi katsoo, että palveluiden ja erityisesti digitaalisen talouden toimintaa tulee kehittää monipuolisilla keinoilla mm. edistämällä standardointia sekä lisäämällä jäsenmaiden viranomaisten yhteistyötä. Uuden liiketoiminnan näkökulmasta keskeistä on erityisesti datatalouden mahdollisuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen. EU:n tulee myös ottaa roolinsa ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisessä tarvittavien teknologioiden kehittämisessä ja käyttöönottossa. Lisäksi Suomi katsoo, että EU:ssa osaamisen kehittämisen tulee olla strategista ja suuntautua tulevaisuuteen. Tavoitteena tulee olla kaikkien mahdollisuus jatkuvaan oppimiseen. (E 116/2018 vp)

Suomi katsoo, että yritysten, kuluttajien ja kansalaisten kohtaamaa hallinnollista taakkaa vähentävät yhtenäistetyt ja vastavuoroisesti tunnustetut menettelyt mm. erilaisille sertifioinneille ja auditoinneille. On myös huolehdittava siitä, että sektorikohtaiset standardit tukevat sektorit ylittävän yhteen toimivan, teknologianeutraalin ja kilpaillun markkinan toimintaedellytyksiä, eivätkä aseta esteitä tulevaisuuden innovaatioille. (E 116/2018 vp)

Tavoitteena tulisi olla sen varmistaminen, että nykyisen lainsäädäntö toimii paremmin vapaan liikkuvuuden tavoitteen näkökulmasta. Tämä edellyttää yhteistyön tiivistämistä sekä konkreettisia ja poliittisesti valvottuja toimenpiteitä komissiossa ja jäsenvaltioissa. (E 78/2015 vp)

Pääasiallinen sisältö

Komission julkaisi 17.12.2019 raportin sisämarkkinoiden toimivuudesta vuotuisen eurooppalaisen ohjausjaksoon kuuluvan kasvuselvityksen yhteydessä. Raportissa on tarkasteltu eri sektoreilla sisämarkkinoiden toimivuuden vaikutuksia yrityksiin, kuluttajiin ja kansalaisiin eri sektoreilla ja arvioitu, vastaako sisämarkkinoiden nykytila yritysten ja kuluttajien tarpeita. Raportti tarkastelee tavara- ja palvelumarkkinoita sekä kilpailukyvyn tilaa. Lisäksi erityisen tarkastelun kohteiksi komissio on valinnut raportissaan energiamarkkinat, liikenteen infrastruktuuriin, ympäristön, julkiset hankinnat, digitaaliset markkinat sekä pääomamarkkinat.

Komission raportissa nousee esille erityisesti tarve osaamisen kehittämiseksi sekä digitaalisuuden ja, ympäristönäkökulmien tuomien mahdollisuuksien hyödyntämiseen nykyistä paremmin. Tarkemmin tietoa eri raportin osa-alueista löytyy seuraavien otsakkeiden alta.

Tavaramarkkinat

Tavaroiden sisämarkkinat ovat raportin mukaan sisämarkkinoilla integroituneimmat. Kuitenkin puutteet sisämarkkinasääntöjen yhdentymisessä ja riittämätön markkinavalvonta rajoittavat hyötyjen saamista kaupan, kilpailun, tuottavuuden kasvun ja tuoteturvallisuuden kautta. Tavaramarkkinoista voisi saada suuremman hyödyn, jos jäsenvaltiot parantaisivat nykyisten sääntöjen yhdenmukaisuutta ja olemassa olevien välineiden ja menettelyjen soveltamista. Markkinavalvonnan parempi soveltamisen seuranta vähentäisi vaatimustenvastaisten tuotteiden aiheuttamaa häiriötä yrityksille. Kansallisia järjestelmiä tulisikin vahvistaa mm. resursseja lisäämällä, parantamalla koordinaatiota ja kansallisten menettelyjen yhdenmukaistamisella.

Palvelumarkkinat

Palvelumarkkinoilla on eniten mahdollisuuksia sisämarkkinoiden yhdentämiseksi. Palveluiden rajat ylittävässä kaupassa on tapahtunut kasvua, mutta kauppa on

vähäisempää kuin tavaroilla. Palvelumarkkinoiden kehittymistä haittaavat heikko kilpailu sekä erityisesti joihinkin yrityspalveluihin, vähittäiskauppaan ja rakennussektoriin liittyvät perusteettomat tai suhteettomat säädöspohjaiset rajoitteet. Rajat ylittävässä online-kaupassa merkittävin ongelma liittyy vilppiin ja maksamatta jättämiseen, eroihin sopimusoikeudessa sekä kuluttajansuojasääntelyssä. Komissio katsoo, että jäsenvaltioiden tulisi tarkastella palveluiden sääntelyn riittävyttä ja tarkoituksenmukaisuutta. Lisäksi komissio mainitsee jäsenvaltioilla olevan tärkeä rooli suunniteltaessa palveluntarjoajien toimintaa helpottavia toimenpiteitä, joissa hyödynnetään uutta teknologiaa ja digitalisaatiota sekä kannustamisessa palveluntarjoajia kehittämään digitaalisia taitojaan. Komissio mainitsee ratkaisuna monien alojen kohtaamiin ongelmiin olevan sähköisen kaupankäynnin esteiden poistamista koskevan asetuksen (nk. geoblokkausasetus) täysimääräinen toimeenpano.

Tehokas kilpailu

Joillakin sektoreilla heikko kilpailu estää kuluttajia ja yrityksiä hyötymästä täysin sisämarkkinoista. Erityisesti kilpailuun liittyviä ongelmia on havaittu palveluissa, telealalla, internetiin pääsyssä, energia- ja liikennealla sekä lääkinnällisiin tuotteisiin liittyen. Markkinavoiman kasvu ja markkinoiden keskittyminen nostavat hintoja ja heikentävät kuluttajien asemaa sekä yritysten halukkuutta investoida ja innovoida. Komission mukaan ajantasaiset kilpailusäännöt ja niiden tehokas toimeenpanon seuranta niin EU-tasolla kuin kansallisesti on tärkeä keino turvata sisämarkkinoiden toiminta.

Energia, infrastruktuuri ja ympäristö

Energiamarkkinoiden yhdentymisessä on tapahtunut sisämarkkinoilla merkittävää edistystä sisämarkkinoilla, mutta rajat ylittävää energiakauppaa ja kilpailua energiamarkkinoilla tulee edelleen parantaa. Markkinoille pääsyn esteet energiantuotannossa ja erot energian vähittäismyynnin sääntelyssä ovat rajat ylittävän energiakaupan esteenä. Tästä koituu merkittäviä taloudellisia kustannuksia energian käyttäjille. Lisäksi esteet rajoittavat mahdollisuuksia saavuttaa energiaunionin päästövähennystavoitetta. Myös energiaverotuksen tehottomuus vaikeuttaa EU:n ilmastotavoitteiden täyttämistä. Liikennepalveluiden mahdollisuutena komissio korostaa digitalisaatiota ja uusia teknologioita, joiden avulla liikennepalveluita voisi kehittää nopeammiksi, turvallisemmiksi ja tehokkaammiksi.

Komission mukaan korkeiden ympäristönsuojelun standardien ja tuoteturvallisuuden varmistaminen ovat tärkeässä roolissa sisämarkkinoiden toiminnassa laajasti eri talouden aloilla. Esimerkiksi sisämarkkinalainsäädännöllä on menestyksekkäästi saatu parannettua kemikaalien turvallisuutta. Kuitenkin erityisesti ympäristöasioiden edistämiseksi tarvitaan standardien roolin vahvistamista. Kiertotalouden mahdollisuuksien edistämiseksi tulee tunnustaa yhtäläiset vaatimukset kierrätettäville ja uudelleenkäytettäville tuotteille. Lisäksi julkisten hankintojen ympäristökriteerien yhdenmukaisuus kaikissa jäsenmaissa nopeuttaisi sekä julkisen sektorin että sisämarkkinoilla tarjottavien tavaroiden ja palveluiden ympäristöystävällisyyttä.

Julkiset hankinnat

EU:n julkisten hankintojen sääntöjen ja suuntaviivojen tavoitteena on paitsi nostaa hankintojen laatua, myös auttaa saavuttamaan muita tavoitteita kuten vihreät innovaatiot ja digitalisaation vauhdittuminen. Julkisia hankintoja on yhtenäistetty EU:ssa pitkään, mutta ongelmia on edelleen, eivätkä sisämarkkinat ole niin kehittyneet niiden osalta kuin voisivat olla. Vaikka läpinäkyvyys on lisääntynyt erityisesti julkisten hankintojen

sähköistymisen myötä, ei esimerkiksi yksittäisiin tarjouskilpailuihin osallistuneiden tarjoajien lukumäärä ole aina ollut kovin suuri. Komission mukaan olennaista onkin julkisten hankintojen käytänteiden ammattimaistaminen niin kansallisella kuin alueellisella tasolla.

Digitaaliset markkinat

Komissio painottaa raportissa Euroopan laajuisen digitaalisen ekosysteemin ja digitaalisen osaamisen merkitystä Euroopan menestykselle tulevaisuudessa. Euroopan strategisen autonomian kannalta digitaalisen infrastruktuurin kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää. Digitaalista liiketoimintaa tulisikin komission mukaan rahoittaa nykyistä enemmän. Nousevia teknologioita, kuten lohkoketjuteknologiaa ja tekoälyä hyödyntäviin start-up –yrityksiin investoiminen on välttämätöntä EU:n digitaalitalouden kasvun ja kilpailukyvyyn varmistamiseksi pitkällä aikavälillä.

Komissio toteaa eurooppalaisissa yrityksissä datan oleva edelleen osaksi hyödyntämätön resurssi. Lisäksi avoin pääsy julkiseen dataan olisi tehokas keino edistää datataloutta. Digitaaliset taidot ja digiosaajien saatavuus ovat edellytys digitaalitalouden kehittämiseksi. Jäsenmaissa kansallinen hallinto on merkittävässä osassa digitalisuuden edistämisessä. Eurooppalaisen ohjausjakso mahdollistaa digitalisaation kansallisiin edistämistoimiin koordinoitumman lähestymistavan. Lisäksi politiikan kautta tulisi lisätä osaamisen yhteensopivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Pääomamarkkinat

Huolimatta pääomamarkkinoilla tapahtuneesta edistyksestä ja yhdentymisestä ja sen tarjoamasta rahoitusmarkkinoiden tasapainosta, rajat ylittävä kilpailu pääomamarkkinoilla ja markkinoille tulo ovat pysyneet alhaisella tasolla. Komissio korostaa pääomamarkkinaunionin tuomia mahdollisuuksia saavuttaa yhtenäisemmät pääomamarkkinat kaikkialla EU:ssa.

Puheenjohtajan tausta-asiakirjan kysymykset neuvostokeskustelun pohjaksi

Puheenjohtajamaa Kroatia on laatinut keskustelun pohjaksi taustapaperin (5963/20) kysymyksineen. Puheenjohtaja kysyy, tukevatko jäsenvaltiot sisämarkkinoiden toimintaraportin laajaa ja kokonaisvaltaista tarkastelutapaa ja miten tämän tarkastelutavan voisi yhdistää erityistä huomiota vaativiin aiheisiin ja sektoreihin. Kysymyksenä on myös, tarjoaako ohjausjakso hyödyllisen tavan sisämarkkinoiden politiikka-alojen yhteistyöhön ja koordinaatioon EU-tasolla ja kansallisesti. Lisäksi puheenjohtaja kysyy, mitä indikaattoreita tulisi kehittää osoittamaan ne politiikanalat, joiden osalta sisämarkkinoita tulee syventää.

Kansallinen valmistelu

EU-8 kilpailukykyjaosto 13.2.2020
EU-ministerivaliokunta 21.2.2020.

Suomen kannat ovat poimintoja seuraavista E-kirjeistä:

E 61/2019 vp (30.1.2020), EU komission tiedonanto vihreän kehityksen ohjelmasta (Green deal)

E 116/2018 vp (1.2.2019), Komission tiedonannot: "Sisämarkkinat muuttuvassa maailmassa: Ainutkertainen voimavara, joka edellyttää uutta poliittista sitoutumista" ja

"Yhdenmukaistetut standardit: avoimuuden ja oikeusvarmuuden parantaminen täysin toimivilla sisämarkkinoilla"

E 78/2015 vp (3.12.2015), Komission tiedonanto sisämarkkinastrategiaksi; Sisämarkkinoiden päivitys: enemmän mahdollisuuksia kansalaisille ja yrityksille.

Eduskuntakäsittely

SuV 21.2.2020 (osana kilpailukykyneuvoston 27.-28.2.2020 valmisteluja)

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Suomi on yhdessä ns. saman mielisten jäsenmaiden kanssa vaikuttanut Eurooppa-neuvoston päätelmiin, jotta sisämarkkinoiden syventämistä seurataan aktiivisesti myös Eurooppa-neuvossa. Suomen aloitteesta toimitettiin maaliskuun 2019 Eurooppa-neuvoston alla sisämarkkinoiden merkitystä korostava 17 jäsenmaan yhteinen kirje Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle. Vastaavanlainen kirje on valmisteilla myös maaliskuun 2020 Eurooppa-neuvostoa varten.

Suomen yhteistyössä Irlannin, Tanskan ja Tšekin tasavallan kanssa tilaama selvitys palveluiden sisämarkkinoiden tilasta ja tulevista kehittämistarpeista julkaistiin 29.11.2018 (*Making EU Trade in Services Work for All – Enhancing Innovation and Competitiveness Throughout the EU Economy*).

Asiakirjat

5963/20, Puheenjohtajan laatima tausta-asiakirja keskustelun pohjaksi, 14.2.2020

SWD(2019) 444 final, komission raportti ”*European Semester - Single Market Performance Report*”, 17.12.2019

COM(2019) 650 final, komission tiedonanto: *Vuotuinen kestävän kasvun strategia 2020*, 17.12.2019

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

TEM Hannele Timonen; hannele.timonen[at]tem.fi; puh. 02950 47141

EUTORI-tunnus

EU/2019/1511

Liitteet

Viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2020-00075

TTM

Henningens Venja(TEM)

18.02.2020

Asia

EU; kilpailukykyneuvoston kokous 27.-28.2.2020; asiakohta tiedotusasiat (AOB); komission työohjelma sekä tsekkien valtuuskunta informoi sisämarkkinakonferenssista 16.1.2020

Kokous

Kilpailukykyneuvosto 27.02.2020 - 28.02.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kilpailukykyneuvoston kokouksessa 27.-28.2.2020 on asiakohta tiedotusasiat (any other business, AOB), jossa on kaksi asiaa tällä kertaa. Ensimmäinen koskee uuden komission työohjelmaa ja toinen Tsekkien valtuuskunnan pyyntöä kertoa järjestämästään sisämarkkinakonferenssista.

Tiedotusasia-kohdassa ei tehdä päätöksiä tai käydä keskustelua, vaan tässä komissiolla sekä jäsenvaltioilla on mahdollisuus tuoda esiin yksittäisiä tärkeäksi katsomiaan asioita.

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi työohjelman ja Tsekin valtuuskunnan tiedotusasian.

Pääasiallinen sisältö**a) Komission työohjelma**

Komissio esittelee työohjelman, joka perustuu oikeudenmukaiseen, ilmastoneutraaliin ja digitaaliseen Eurooppaan.

Ekologinen ja digitaalinen siirtymä vaikuttaa kaikkeen ja on uuden komission ensimmäisen vuotuisen työohjelman liikkeellepaneva voima. Työohjelmassa esitetään tärkeimmät aloitteet, jotka komissio aikoo toteuttaa ensimmäisenä vuotenaan, mukaan lukien ensimmäisten sadan päivän sitoumukset. Lähtökohtana ovat puheenjohtaja von der Leyenin poliittisissa suuntaviivoissa esitetyt kuusi kunnianhimoista tavoitetta. Siinä näkyvät myös Euroopan parlamentin ja Eurooppa-neuvoston strategisen ohjelman 2019–2024 painopisteet.

b) Tsekin valtuuskunta tiedottaa

Tsekin tasavalta järjesti Prahassa 16.1.2020 seminaarin, jonka aiheena oli EU:n sisämarkkinat pienten pk-yritysten näkökulmasta. Seminaarissa kerrottiin pk-yrityksille sisämarkkinoiden tarjoamista liiketoiminnan mahdollisuuksista, tiedotettiin yrityksiä lähetettyjä työntekijöitä koskevien menettelyjen uudistamisesta sekä esiteltiin EU:ssa

käytössä olevia välineitä kuten kansallisia keskitettyjä asiointipisteitä ja tuoteyhteyspisteitä sekä viranomaisyhteistyönä toimivaa SOLVIT-verkosta. Seminaarissa esiteltiin myös tutkimustulokset tšekkiläisten yritysten kohtaamista sisämarkkinoiden esteistä. Esteiksi koettiin mm. epäselvät säännökset ja lähetettyjä työntekijöitä koskevat menettelyt.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Osana kilpailukykyneuvoston valmistelua;
EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 19.-21.2.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.2.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Komission työohjelma, doc. 5652/20 + ADD1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

TEM, Venja Henningsen, puh. 050 441 7470

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2020-00069

IYR

Haapalehto Timo(TEM)

14.02.2020

Asia

Kilpailukykyneuvosto 27.-28.2.2020, tutkimus: päätös Euroopan innovaatio- ja teknologia instituutin strategisesta innovaatioagendasta

Kokous

Kilpailukykyneuvosto 27.02.2020 - 28.02.2020

U/E/UTP-tunnus

U 70/2018 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi heinäkuussa 2019 ehdotuksen asetukseksi Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutista (EIT) sekä ehdotuksen päätökseksi EIT:n strategisesta innovaatio-ohjelmasta 2021-2027. EIT:n rahoitus sisältyy komission ehdotukseen tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmasta (Horisontti Eurooppa). Kilpailukykyneuvoston kokouksessa 29.11.2019 annettiin tilanneselvitys EIT:n strategista innovaatio-ohjelmaa koskevien neuvotteluiden etenemisestä.

Kilpailukykyneuvoston kokouksessa 28.2. on tarkoitus hyväksyä neuvoston osittainen yleisnäkemyks EIT:n strategista innovaatio-ohjelmasta (pl. budjettiin liittyvät osat).

Puheenjohtajan ehdotusta käsitellään Coreperissa 19.2, jolloin tavoitteena on poistaa ehdotuksesta varaumat/tarkasteluvaraukset.

Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituuttia koskevat ehdotukset on tarkoitus hyväksyä vuoden 2020 loppuun mennessä.

Suomen kanta

Suomi suhtautuu myönteisesti tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaa (Horisontti Eurooppa) koskevaa kokonaisuuteen, johon sisältyy Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituuttia (EIT) koskevat päälinjaukset. Suomi pitää tärkeänä, että koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan yhteyksiä vahvistetaan aiempaa vaikuttavamman toiminnan aikaansaamiseksi.

Suomi tukee EIT:n strategisessa innovaatio-ohjelman painotuksia innovaatiotoiminnan ja yrittäjyyskoulutuksen vahvistamiseksi sekä tukee EIT:n toiminnan ja hallintomallin selkeyttämistä. Suomi kannattaa uuden osaamis- ja innovaatioyhteisön käynnistämistä kulttuurin ja luovien alojen aihealueella.

Suomi katsoo, että mahdollisimman suuri osa EIT:n rahoituksesta tulisi käyttää kilpailutuksen (excellence-based) kautta innovaatiotoiminnan ja yrittäjyyskoulutuksen

vahvistamiseen. Erilaisten korvamerkittyjen määrärahavarauxia tulisi välttää ja käyttää niitä vain silloin kuin EIT:n päätavoitteita ei muuten voitaisi saavuttaa.

EU:n vuosien 2021-2027 rahoituskehyspäättöksen valmistelu on vielä kesken ja tämän vuoksi Horisontti 2020 -puiteohjelmalle ehdotettuun määrärahasuoon, johon sisältyy Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin rahoitus, otetaan kantaa myöhemmässä vaiheessa.

Pääasiallinen sisältö

Taustaa

Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT) on perustettu maaliskuussa 2008 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella. Asetusta on muutettu vuonna 2013, jolloin EIT kytkettiin osaksi EU:n tutkimuksen ja innovoinnin ohjelmaa (Horisontti 2020).

Komission ehdotuksen mukaan EIT:lle osoitettaisiin EU:n budjetista vuosille 2021-2027 yhteensä 3,0 miljardia euroa (käyvin hinnoin). EIT:n rahoitus vuosille 2021-2027 sisältyy komission ehdotuksen tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmasta (Horisontti Eurooppa).

EIT:n koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminta järjestetään osaamis- ja innovaatioyhteisöissä, joissa on kumppaneina korkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja yrityksiä vähintään kolmesta Euroopan maasta.

EIT:n kolme ensimmäistä osaamis- ja innovaatioyhteisöä valittiin vuonna 2009 (ilmastonmuutos, kestävä energia ja tulevaisuuden tietoyhteiskunta). Toisella ohjelmakaudella on käynnistetty viisi uutta yhteisöä: terveys ja raaka-aineet vuonna 2015, ravinto vuonna 2016 sekä valmistustekniikka ja kaupunkiliikenne vuonna 2018. EIT asetuksen mukaan yhteisö voi saada EIT:n perusrahoitusta enintään 15 vuoden ajan. EIT:n keskushallinto on Budapestissa Unkarissa. EIT:n toimeenpanoa koskevat päätökset tekee EIT:n hallintoneuvosto.

EIT:n strategisessa innovaatio-ohjelmassa määritellään EIT:n toiminnan prioriteettialat, strategia ja rahoitustarpeet sekä linjaukset uusien osaamis- ja innovaatioyhteisöjen valinnasta.

Strateginen innovaatio-ohjelma (asiakirja 14024/1/2019)

EIT:n strategisessa innovaatio-ohjelmassa määritellään EIT:n painopisteet ja toimet seuraavalle EU:n ohjelmakaudelle 2021-2027. Strategisen innovaatio-ohjelman avulla eurooppalaiset päätöksentekijät viitoittavat EIT:n strategisen suunnan antaen kuitenkin EIT:lle valtuudet määritellä tarkemmat toimintatavat, joilla tavoitteet saavutetaan. EIT:n tarkoituksena on edistää Horisontti Eurooppa-ohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista muun muassa yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisessa.

Strateginen innovaatio-ohjelma sisältää osaamis- ja innovaatioyhteisöjen toimintaa ja rahoitusta koskevia linjauksia. Strategisessa innovaatio-ohjelmassa painotetaan yrittäjyyskoulutusta ja innovaatiotoimintaa. Jatkossa on tarkoitus vahvistaa osaamis- ja innovaatioyhteisöissä kehitetyn osaamisen levittämistä myös niihin maihin, jotka eivät ole edustettuina osaamis- ja innovaatioyhteisöissä.

EIT:n hallintoneuvoston ja keskushallinnon tehtävänä on huolehtia osaamis- ja innovaatioyhteisöjen valinnasta, niiden koordinoinnista ja levittää niissä kehitettyjä parhaita toimintatapoja.

EIT myöntää vuosittain osaamis- ja innovaatioyhteisöille rahoituksen, jonka perusteena on niiden aiemmat tulokset sekä niiden liiketoimintasuunnitelmassa esitetyt toimet. Ulkopuoliset riippumattomat asiantuntijat ovat mukana liiketoimintasuunnitelmien arvioinnissa. Tämän lisäksi EIT:n seuranta- ja arviointijärjestelmää on tarkoitus kehittää, jotta voidaan paremmin seurata EIT:n ja sen osaamis- ja innovaatioyhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta.

Seuraavalla ohjelmakaudella on tarkoitus valita yksi osaamis- ja innovaatioyhteisö vuonna 2022 ja sen aihealueena olisi kulttuuri ja luovat alat. Toinen osaamis- ja innovaatioyhteisö voitaisiin valita 2025 ja teema-alasta päätettäisiin myöhemmin huomioiden Horisontti Eurooppa –ohjelman kumppanuuksia koskeva strateginen suunnitelma.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT-sopimuksen artiklan 173 kohta 3, tavallinen lainsäätämisyjärjestys

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin ITRE-valiokunta (teollisuus, tutkimus- ja energia) on nimennyt mietinnön esittelijäksi Maria Da Graça Carvalhon (PT, PPE). Asian käsittelyä ei ole vielä aloitettu

Kansallinen valmistelu

EU-20 tutkimus- ja innovaatiojaosto, 18.2.2020
EU-ministerivaliokunta 21.2.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.2.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei lainsäädännöllisiä vaikutuksia.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

11227/19 (Komission ehdotus – EIT:n strateginen innovaatio-ohjelma)
5676/20 (puheenjohtajan lopullinen ehdotus ei vielä käytettävissä)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Timo Haapalehto TEM, timo.haapalehto@tem.fi, puh. 0295047218
Petteri Kauppinen OKM, petteri.kauppinen@minedu.fi, puh. 0295330147

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2020-00071

IYR

Haapalehto Timo(TEM)

14.02.2020

Asia

Kilpailukykyneuvosto 27.-28.2.2020, tutkimus: yleiskeskustelu Horisontti Eurooppa puiteohjelma - kansainvälinen yhteistyö

Kokous

27.02.2020 - 28.02.2020

U/E/UTP-tunnus

U 70/2018 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi kesäkuussa 2018 ehdotuspaketin tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti Eurooppa puiteohjelmaksi (2021–2027). Neuvoston ja Euroopan parlamentin yhteisymmärrys (common understanding) asetusehdotuksesta hyväksyttiin maaliskuuhuhtikuussa 2019. Yhteisymmärrys ei assosiaatiomaiden ja kolmansien maiden osallistumista koskevia ehtoja. Näiden ehtojen yleislinjoista päätetään osana EU:n ulkosuhdepolitiikkaa, joiden pohjalta päätetään Horisontti Eurooppaan osallistumisen erityisehdoista.

Kilpailukykyneuvoston kokouksessa 28.2. on tarkoitus käydä yleiskeskustelu

Puheenjohtajan taustapaperi käsitellään Coreperissa 19.2, jolloin vahvistetaan keskustelun tavoitteet.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa koskevat ehdotukset on tarkoitus hyväksyä vuoden 2020 loppuun mennessä.

Suomen kanta

Suomi suhtautuu myönteisesti tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaa (Horisontti Eurooppa) koskevaa kokonaisuuteen, johon sisältyy olennaisena osana kansainvälinen yhteistyö.

Suomi tukee periaatetta, että puiteohjelman olisi jatkossakin avoin kaikkien maiden tutkijoille ja tutkimusryhmille. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laadun ja vaikuttavuuden lisäämiseksi ja globaalin yhteistyön vahvistamiseksi EU:n yhteistyötä kolmansien maiden ja osapuolten kanssa on tiivistettävä. Erityisen tärkeää on yhteistyö tieteen ja teknologian johtavien maiden sekä nopeasti kehittyvien maiden kanssa. Yhteistyön johtavana periaatteena tulee olla vastavuoroisuus ja molempien osapuolien saama hyöty.

Pääasiallinen sisältö

Horisontti Eurooppa -puiteohjelma on unionin lippulaivaohjelma, jolla tuetaan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan eri vaiheita ja osa-alueita ideasta aina tulosten ja innovaatioiden yhteiskuntaan ja markkinoille saattamiseen asti. Tarkoituksena on täydentää kansallista ja alueellista rahoitusta. Puiteohjelmat ovat synnyttäneet eurooppalaista lisäarvoa ja ne ovat johtaneet tieteellisiin läpimurtoihin, kilpailukyvyn lisäämiseen ja ratkaisuihin yhteiskunnallisissa haasteissa.

Puiteohjelman yksi keskeinen horisontaalinen elementti on vahvistaa merkittävästi kansainvälistä yhteistyötä, mikä perustuu yleisen avoimuuden periaatteelle. Kansainvälinen yhteistyö on tärkeää, jotta voidaan vahvistaa tietoa ja osaamista, hyödyntää tutkimusyhteistyön mahdollisuuksia ja varmistaa maailmanlaajuiset markkinat. Yhteisiin haasteisiin vastaaminen ja globaalit sitoumukset edellyttävät myös kansainvälistä yhteistyötä. Tarkoitus on laajentaa yhteistyötä ja assosiaatiosopimuksia niiden maiden kanssa, joilla on erinomainen tiede-, teknologia- ja innovaatiokapasiteetti. Lisäksi yhteistyötä ja sen rahoitusta jatketaan sekä vähemmän kehittyneiden että nousevien talouksien kanssa.

Komission ehdotuksen mukaan ohjelmaan voivat assosioitua seuraavat kolmannet maat (asetustekstiä lyhennetty):

- a) Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) jäsenet, jotka ovat Euroopan talousalueen (ETA) jäseniä;
- b) unioniin liittymässä olevat maat, ehdokasmaat ja mahdolliset ehdokkaat;
- c) Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvat maat;
- d) kolmannet maat ja alueet, jotka täyttävät kaikki seuraavat ehdot:
 - 1) hyvät tiede-, teknologia- ja innovointivalmiudet;
 - 2) demokraattisten instituutioiden tukema sitoutuminen sääntöihin perustuvaan avoimeen markkinatalouteen, mukaan lukien teollis- ja tekijänoikeuksien oikeudenmukainen ja tasapuolinen kohtelu;
 - 3) kansalaisten taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin parantamiseen tähtäävien politiikkojen aktiivinen edistäminen.

Alakohdassa d) tarkoitettujen maiden kanssa laadittavassa sopimuksessa:

- varmistetaan asianmukainen tasapaino unionin ohjelmiin osallistuvan kolmannen maan maksamien rahoitusosuuksien ja sen saamien hyötyjen välillä;
- vahvistetaan ohjelmiin osallistumisen edellytykset, mukaan lukien yksittäisiin ohjelmiin maksettavien rahoitusosuuksien ja niiden hallintokustannusten laskentatapa sekä Horisontti Eurooppa –ohjelman osalta mahdollinen pilari/instrumenttikohtainen lähestymistapa;
- ei anneta kolmannelle maalle ohjelmaa koskevaa päätösvaltaa;
- taataan unionin oikeus varmistaa varainhoidon moitteettomuus ja suojata taloudellisia etujaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT-sopimuksen artiklan 173 kohta 3, tavallinen lainsäätämismenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin ITRE-valiokunta (teollisuus, tutkimus- ja energia) on nimennyt mietinnön esittelijäksi Dan Nica (S&D, RO).

Asia käsitellään osana Horisontti Eurooppa –ohjelman käsittelyä

Kansallinen valmistelu

EU-20 tutkimus- ja innovaatiojaosto, 17.2.2020
EU-ministerivaliokunta 21.2.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.2.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

7942/19 (Horisontti Eurooppa –ohjelman Osittainen yhteisymmärrys)
Puheenjohtajan taustapaperi ei vielä käytettävissä

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Timo Haapalehto TEM, timo.haapalehto@tem.fi, puh. 0295047218
Petteri Kauppinen OKM, petteri.kauppinen@minedu.fi, puh. 0295330147

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

LIITTEET

Asiasanat	kilpailukykyneuvosto
Hoitaa	TEM
Tiedoksi	EUE, MMM, OKM, OM, PLM, SM, UM, VM, VNK, YM